

Sbírka zákonů a nařízení státu československého.

Částka XLVIII.

Vydána dne 24. dubna 1919.

Obsah: (Čís. 215.—216.) 215. Zákon o zabrání velkého majetku pozemkového. — 216: Zákon o nejvyšším soudě.

Čís. 215.

Zákon ze dne 16. dubna 1919 o zabrání velkého majetku pozemkového.

Na základě usnesení Národního shromáždění nařizuje se:

§ 1.

Aby byla provedena úprava pozemkového vlastnictví, zabírá se státem velký majetek pozemkový (§ 2), ležící v území Československé republiky, v to čítajíc velký majetek vázaný, a zřizuje se úřad pozemkový.

§ 2.

Velkým majetkem pozemkovým jest rozuměti soubory nemovitostí s právy, která jsou spojena s jejich držením, jestliže výměra náležející v území Československé republiky vlastnický jediné osobě nebo týmž spoluvlastníkům je větší než 150 ha půdy zemědělské (rolí, luk, zahrad, vinič, chmelnic), nebo 250 ha půdy vůbec.

Manželé nerozvedení považují se za osobu jedinou.

§ 3.

Ze záboru jsou vyloučeny:

- a) objekty právně i hospodářsky samostatné, jež neslouží hospodaření na zabraných nemovitostech;
- b) majetek zemský, okresní a obecní (jmění i statek), s výhradou zvláštních zákonných ustanovení o jejich úpravě.

O majetku urbaniálních obcí a kuriálních komposorátech bude rozhodnuto zvláštním zákonem.

§ 4.

Jestliže se po vyhlášení tohoto zákona soustředí (ve vlastnictví jediné osoby, týchž spoluvlastníků, nerozvedených manželů neb rodičů a dětí prvního stupně) ze svobodného majetku pozemkového soubor nemovitostí, který je podle §§ 2 a 3 předmětem záboru a přesahuje výměru uvedenou v § 2, stává se tento soubor majetkem zabraným.

§ 5.

Záborem uvedeným v § 1 nabývá Československá republika práva, zabraný majetek přejímati a přidělovati (§§ 10 a 11).

§ 6.

Osoby, které podle práva občanského jsou oprávněny hospodařiti na zabraném majetku, pokud nebude státem převzat, jsou napříště povinny na něm hospodařiti řádně.

O následcích porušení této povinnosti jakož i o povinnostech a ochraně osob na zabraném majetku zaměstnaných budou dána zvláštní ustanovení.

§ 7.

Zcizení, pronájem zabraného majetku, jeho zavazení a dělení vyžaduje úředního souhlasu (§ 15) a nemá bez něho proti státu právních následků.

§ 8.

Na zabraný majetek lze vésti exekuci jediné vnučenou správou.

§ 9.

O náhradě za převzatý majetek bude rozhodnuto zvláštním zákonem. Zvláštním zákonem provede se zásada, že bez náhrady bude převzat majetek příslušníků nepřátelských států, příslušníků bývalé panovnické rodiny Habsbursko-Lotrinské, majetek nadací spočívajících na právech ze šlechtictví zrušeného zákonem ze dne 10. prosince 1918, čís. 61 Sb. z. a n.; majetek, jehož užívání zakládá se na výkonu funkcí, úřadů a důstojenství cizozemských, nebo který s takovou funkcí, úřadem nebo důstojenstvím jest spojen; majetek bezprávně nabytý; majetek osob, které se hrubě provinily proti československému národu ve světové válce; konečně majetek, který podle ustanovení zákonů finančních připadne státu jako splátka na dávku z majetku.

Při převzetí zabraného majetku jest postupovati tak, aby osoby, pro které na zabraném majetku vážnou práva, jakož i osoby, které mají proti dosavadnímu vlastníku právo z poměru slu-

žebního, zaopatřovacího a pachtovního, nebyly zkráceny.

§ 10.

Pokud stát převzatého majetku nepodrží pro účely všeobecně prospěšné, přidělí jej úřad pozemkový postupně do určité výše do vlastnictví nebo pachtu malým zemědělcům, domkářům, drobným živnostníkům, bezzemkům, a to zvláště příslušníkům ozbrojené moci československé a válečným invalidům, kteří by na půdě chltěli a mohli hospodařiti, pak družstvům složeným z uvedených osob, družstvům bytovým, spotřebním a zemědělským, obcím a jiným veřejným svazkům k účelům všeobecně prospěšným, vědeckým a humanitním ústavům. Půdy může býti užito také k jiným účelům všeobecně prospěšným.

O osobách a korporacích, kterým lze půdu přiděliti, o výměře přidělu a právech k němu a o omezeních práva vlastnického k přidělené půdě budou dána podrobnější ustanovení zvláštním zákonem.

§ 11.

Osoby, jejichž majetek tímto zákonem se zabírá, po případě jejich dědicové, mají právo, aby jim byla z majetku jim zabraného přidělena majetnost nepřesahující výměry uvedené v § 2, pokud možno dle jich volby. Osobám těmto lze propustiti ze záboru i větší výměru, hledíc k tomu, jaká jest potřeba půdy na jednotlivých místech, hledíc k její jakosti a k tomu, čeho žádá účelné hospodaření, zřetel na zemědělský průmysl, zásobování měst i jinaké zřetele všeobecného blaha. Ze záboru nesmí býti propuštěno více než 500 ha půdy (§ 2).

§ 12.

Při převzetí zabraného majetku státem jsou vlastníci živého a mrtvého zařízení, jež až dotud sloužilo hospodaření na převzatém majetku, povinni prodati za plnou cenu poměrnou část tohoto zařízení státu.

§ 13.

Před skutečným převzetím musí býti dána výpověď osobám, které hospodaří té doby na půdě, o jejíž převzetí jde. Podrobnější ustanovení budou vydána zvláštním zákonem.

§ 14.

Je-li místní potřeba půdy naléhavá, a nestačí-li pozemky zabrané, anebo žádá-li toho obecné blaho, může pozemkový úřad vyvlastniti půdu i pod meze stanovené § 2.

§ 15.

Úkony tímto zákonem státu svěřené obstará úřad pozemkový. Úřad je podřízen ministerské radě, jeho předsedu jmenuje prezident republiky, správní výbor bude volen Národním shromáždě-

ním. Další ustanovení o tomto úřadě a jeho působnosti budou dána zvláštním zákonem. Finanční operace plynoucí z provádění tohoto zákona buďtež svěřeny veřejnoprávním ústavům úvěrním.

§ 16.

Zabraný majetek jest vyšetřiti a uvésti v patřnost knihovní poznámkou, že majetek jest zabrán. I pokud tato poznámka není v knihách, nemůže se nikdo dovolávati, že deze své viny nevěděl o záboru pozemkového majetku vysloveném § 1.

§ 17.

Pokud tento zákon jinak neustanovuje, trvají posavadní práva a závazky ohledně zabraného majetku beze změny.

§ 18.

Smlouvy o zcizení, pronájem a zavazení zabraného majetku uzavřené po 28. říjnu 1918 jsou proti státu bezúčinnny, nebude-li prokázáno, že šlo o jednání, kterého si vyžádalo řádné hospodaření.

§ 19.

Zákon tento působí ode dne vyhlášení.

§ 20.

Provedení zákona ukládá se veškerému ministerstvu.

T. G. Masaryk v. r.

Švehla v. r.,

v zastoupení ministerského předsedy a jako ministr vnitra.

Habrman v. r.,

jako ministr školství a národní osvěty a v zastoupení ministra financí a ministra obchodu.

Dr. Soukup v. r.,

jako ministr spravedlnosti a v zastoupení ministra veřejných prací a ministra Dra Hrubana.

Dr. Winter v. r.

Dr. Vrbenský v. r.,

jako ministr pro zásobování lidu a v zastoupení ministra veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy.

Klofáč v. r.

Stříbrný v. r.,

jako ministr pošt a telegrafů a v zastoupení ministra zemědělství a ministra železnic.

Čís. 216.

**Zákon ze dne 16. dubna 1919
o nejvyšším soudě.**

Na základě usnesení Národního shromáždění nařizuje se:

Článek I.

Zákon ze dne 2. listopadu 1918, č. 5 Sb. z. a n., o nejvyšším soudě se mění a zní:

Sídlo a složení.

§ 1.

Pro celý obvod československého státu zřizuje se nejvyšší soud v Brně.

§ 2.

Skládá se z prvního presidenta (II. hodnostní třídy) a druhého presidenta (III. hodnostní třídy), ze 4 senátních presidentů (IV. hodnostní třídy) a z 25 radů nejvyššího soudu, z nichž jest 9 ve IV. hodnostní a ostatní v V. hodnostní třídě, pak z potřebného počtu pomocných úředníků.

Působnost.

§ 3.

Nejvyšší soud rozhoduje jako třetí stolice s konečnou platností ve všech soukromoprávních sporných a nesporných věcech, o nichž bylo některým soudem v druhé stolici již rozhodnuto, pokud zákon dovoluje další opravný prostředek.

§ 4.

V trestních věcech rozhoduje jako zrušovací soud, rovněž v případech přikázaných jemu trestním řádem a vedlejšími zákony.

§ 5.

Mimo to rozhoduje zvláště:

a) o tom, který ze soudů věcně příslušných má býti pro tu kterou věc místně příslušný, když tato věc sice patří před zdejší soudy, ale není tu podmínek pro místní příslušnost některého zdejšího soudu nebo nelze ji zjistiti (§ 28 j. n.),

b) o tom, má-li právní věc přenesena býti z obvodu jednoho vrchního zemského soudu na soud v obvodu jiného vrchního zemského soudu (§§ 30, 31 a 111, odst. 2 j. n.) anebo do ciziny (§ 111, odst. 3. j. n.),

c) k návrhu nejvyššího správního úřadu o zmatečnosti soudního řízení, je-li právní věc odňata zdejšími soudy vůbec, nebo aspoň řádným, a vyjde-li tato vada teprve potom na jevo, když řízení před soudem pravoplatně bylo skončeno (§ 42, odst. 2. j. n.),

d) je-li sporna příslušnost mezi dvěma soudy, které nemají jiného společného nadřízeného soudu (§ 47 j. n.),

e) o odmítnutí, byl-li odmítnut celý vrchní zemský soud nebo stal-li se pro odmítnutí jednotlivých členů nezpůsobilým se usnášeti (§ 23 j. n.),

f) o stížnosti do usnesení vrchního zemského soudu o tom, je-li odepření právní pomoci cizímu soudu po právu, nebo o jinakém předmětu různého mínění soudů (§ 40 j. n.),

g) o disciplinárních věcech proti soudcovským i nesoudcovským úředníkům a sluhům nejvyššího soudu patřícím do jeho osobního stavu nebo u něho zaměstnaným, pak proti předsedům, místopředsedům a radám vrchních zemských soudů a předsedům a místopředsedům sborových soudů první stolice jako nalézací soud a proti jiným soudcovským úředníkům, advokátům a notářům jako odvolací soud s konečnou platností.

h) o syndikátních žalobách vzešlých z úředních jednání soudcovských úředníků jako druhá a konečná stolice (§ 80 j. n., § 8 zákona z 12. července 1872, č. 112 ř. z.) a o přenesení syndikátních rozepří na jiný vrchní zemský soud (§ 8, odst. 2 uvedeného zákona),

i) o odvoláních z usnesení komor advokátních (§§ 7, odst. 3., 30, odst. 3. adv. ř.) a o stížnostech ve správních věcech advokátů a notářů (§ 5, odst. 3, adv. ř., §§ 19, odst. 2., 141. not. ř.).

k) jako druhá a konečná stolice o prostředcích opravných, dovolených proti rozsudkům, usnesením a opatřením vrchních zemských soudů v rozepřích o náhradě škody osobám neprávem odsouzeným (zákon ze dne 21. března 1918, z. ř. č. 109), a o povinnosti státu nahraditi škodu za bezprávná poškození občanských osob za poslední války (zákon ze dne 18. srpna 1918, z. ř. č. 317).

§ 6.

Nejvyšší soud podává na požádání posudky o osnovách justičních zákonů, o jejich změně a výkladu, a přísluší mu dávat k tomu podnět ministerstvu spravedlnosti.

§ 7.

Členové jeho jsou povolání zároveň působiti jako soudcové při nejvyšším důchodkovém soudu, ve zvláštním senátě příslušném rozhodovati spory o příslušnost (§ 3 zákona ze dne 2. listopadu 1918, č. Sb. z. a n.) a v ministerské komisi podle zákona ze dne 13. srpna 1918, z. ř. č. 316, § 2.

Členy určuje první prezident nebo jeho náměstek vždy na tři léta s potřebným počtem náhradníků.

Kdo řídí nejvyšší soud.

§ 8.

Říditi nejvyšší soud přísluší prvnímú prezidentovi a kdyby ho něco zašlo, druhému prezidentovi a po něm senátním presidentům v pořadí jejich služební hodností.

§ 9.

První prezident nebo jeho náměstek (§ 8) prikazuje došlé věci jednotlivým členům soudu, ustanovuje v důležitých věcech spoluzpravodaje a určuje počet a dobu sedění. Sestavuje senáty (§ 10) a jest oprávněn předsedati při kterémkoliv zasedání.

Složení senátů.

§ 10.

Senáty povolané, by rozhodovaly určitou právní věc, ať občanskou, trestní nebo správní, složeny jsou z předsedy a čtyř členů. Personální senát složen budiž z prvního nebo druhého presidenta, dvou senátních presidentů a dvou radů.

Senát pro disciplinární věci skládá se ze čtyř členův a prvního presidenta nebo jeho náměstka (§ 8) jako předsedy. President ustanoví vždy na počátku roku pro tento rok čtyři členy disciplinárního senátu a čtyři náhradníky, kteří nastupují po řadě, jak byli jmenováni, na místo člena, kterého něco zašlo, nebo který byl platně odmítnut. V disciplinárních věcech advokátů a advokátních kandidátů nebo notářů a notářských kandidátů buďtež ustanoveni na místě dvou členů nejvyššího soudu dva členové advokátních, nebo notářských komor ze členů komorami těmi zvolených.

§ 11.

Určuje-li se místně příslušný soud (§ 5 a), přenáší-li se věc na jiný soud (§ 5 b, h) nebo vyřizuje-li se písemnost jednoduché povahy bez rozhodnutí ve věci, není třeba senátu se usnášeti. Má-li předseda pochybnosti o vyřízení navrženém zpravodajem, rozhodne o tom senát.

Jednací řád.

§ 12.

Nejvyšší soud jest oprávněn plenárním usnesením si upravití jednací řád; k jeho platnosti vyžaduje se schválení vlády.

Jím buďtež stanovena pravidla pro vnitřní úřadování a spolu rozřešena otázka, zda a kdy mají povolány býti senáty s více než pěti členy (§ 10), zejména plenární senát, aby se usnášely o určitých právních otázkách, pak co má nařízeno býti, aby se jednotně rozhodovalo a nálezy ustálily.

Dozor nad nižšími soudy.

§ 13.

Nejvyšší soud jest oprávněn vady, které vykonávaje svůj soudcovský úřad shledal v řízení před soudy nižších stolic, vytknouti a o nich, jakož i o tom, co k jejich odstranění opatřil, oznámiti ministerstvu spravedlnosti.

Generální prokuratura.

§ 14.

K výkonům stanoveným trestním řádem budiž při nejvyšším soudě zřízen generální prokurátor (IV. hodnostní třídy) a jemu přidělen potřebný počet generálních advokátů (V. hodnostní třídy) a pomocných úředníků, kteří vesměs podřízeni jsou přímo správě spravedlnosti.

Článek II.

Tento zákon nabývá — kromě ustanovení o sídle nejvyššího soudu — účinnosti 14 dní po vyhlášení, ustanovení o sídle (čl. I, § 1) dnem 1. listopadu 1919.

Článek III.

Ministru spravedlnosti se ukládá, aby provedl tento zákon.

T. G. Masaryk v. r.

Švehla v. r. v zastoupení-min. předsedy.

Dr. Soukup v. r.